

Program prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo usnesením č. 0382/05/2012/ZK dokument Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2013 až 2016 (dále jen „Koncepce“). Nástrojem plnění opatření obsažených v Konceptci jsou roční programy prevence kriminality, které vymezí hlavní bezpečnostní problémy, způsob jejich řešení a finanční zabezpečení. Koncepce byla zpracována na základě Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 925/2011), která umožňuje čerpat státní dotace na projekty prevence kriminality za splnění stanovených podmínek. Jednou z podmínek je schválení programu prevence kriminality na rok 2015. Z těchto důvodů byl zpracován návrh Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015 (dále jen „Program“).

Návrh Programu byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie kraje Vysočina, ze které vyplynuly hlavní bezpečnostní problémy roku 2014.

2. Bezpečnostní analýza

Na základě údajů poskytnutých Policií ČR o kriminalitě za rok 2013 a za rok 2014 (údaje jsou k dispozici na [Interním](#) analytickém portálu Kraje Vysočina) lze konstatovat:

Celková kriminalita

V roce 2014 byl zaznamenán nejnižší počet zjištěných trestných činů od roku 2011. Celkově zjištěných 8 107 trestných činů představuje pokles ve srovnání s rokem 2013 o 654 trestných činů a ve srovnání s rokem 2012 o 436 trestných činů. V přepočtu na 10 tis. obyvatel to znamená 158,9 trestných činů, což je druhý nejnižší nápad trestné činnosti ve srovnání s ostatními kraji.

Objasněno bylo 4 564 trestných činů tj. 56,4 %, zatímco v roce 2013 bylo objasněno 4 641 trestných činů což je 52,9 %. Celková škoda způsobená páchaním trestné činnosti byla vyčíslena částkou 939 mil. Kč, v roce 2013 pak 862 mil. Kč.

Násilná kriminalita

V roce 2014 bylo spácháno v Kraji Vysočina 542 násilných trestných činů, což je o 100 méně než v roce 2013. Vysoký počet TČ byl zaznamenán zejména u trestných činů **úmyslného ublížení na zdraví** a to 222. Podle Policie ČR i nadále zůstává hlavní příčinou páchaní těchto trestných činů časté a nadměrné požívání alkoholu.

V roce 2014 bylo v Kraji Vysočina spácháno 7 vražd (v roce 2013 to bylo 11) z toho 7 objasněno.

Mravnostní kriminalita

V roce 2014 bylo zjištěno 106 mravnostních trestných činů, což je o 15 více než ve stejném období předcházejícího roku. Ve srovnání s rokem 2013 se zvýšil počet znásilnění z 20 na 21 a pohlavního zneužívání ze 44 na 49. I nadále zůstává hrozbou páchaní mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejohroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohroženi jsou zejména pro svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezájem nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

Majetková kriminalita

Ve srovnání se stejným obdobím roku 2013 došlo v roce 2014 k poklesu majetkové kriminality a to z 4 567 případů roku 2013 na 3 971 případů v roce 2014. Nárůst byl zaznamenán pouze u trestného činu krádeže aut (ze 107 na 108 – zejména organizovaný zločin) a vloupání do víkendových chat (ze 165 na 176), které mají na svědomí především recidivisté, stejně jako vloupání do obchodů a ostatních objektů, mezi něž patří i objekty obcí (**obecní úřady, obecní sklady, budovy škol a mateřských školek, knihovny ad.**)

V srovnání s rokem 2013 došlo ke zvýšení počtu majetkových podvodů, ale i podvodů z oblasti **hospodářské kriminality**, tj. **úvěrových a pojistných podvodů**. Zatímco v roce 2013 bylo spácháno 170 majetkových resp. 173 úvěrových podvodů, tak v roce 2014 to bylo 179 majetkových resp. 195 úvěrových podvodů. Podvody jsou neustálou hrozbou zejména pro seniory a nízko příjmové skupiny obyvatel. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Dluhová past hrozí asi čtvrtině českých domácností. Za 9 měsíců roku 2013 řešily občanské poradny v kraji 2 611 problémů spojených se zadlužením, v roce 2014 to bylo 2 556 případů. V Kraji Vysočina se intenzivně této problematice věnují občanské poradny Jihlava a Třebíč.

Zbývající kriminalita

Počet trestných činů označovaných Policií ČR jako zbývající kriminalita ve srovnání s rokem 2013 narostl o 51 případů. V roce 2014 bylo spácháno celkem 1 243, zatímco v roce 2013 celkem 1192 trestných činů. Nejzávažnější je další nárůst u trestného činu ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství (z 360 na 426). Kromě výrazného podílu alkoholu je zaznamenán i narůstající podíl trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek. Z dalších trestných činů jsou nejpočetněji zastoupeny trestné činy zanedbání povinné výživy (444) a trestné činy způsobené v důsledku dopravních nehod silničních (237).

Ostatní kriminalita

V roce 2014 došlo k poklesu počtu trestných činů u ostatní trestné činnosti. Na celkovém počtu 1 121 (v roce 2013 to bylo 1 213) zjištěných ostatních trestných činů se nejvíce podílí trestný čin **maření výkonu úředního rozhodnutí** (435 v roce 2014). Zvýšil se zejména počet trestných činů **označovaných Policií ČR jako toxikriminalita** - zatímco v roce 2013 to bylo 241 trestných činů, v roce 2014 to je již 259 trestných činů. Ve stejném období došlo k poklesu počtu trestných činů výtržnictví (ze 216 na 197 případů) a sprejerství (ze 147 na 127 případů).

V roce 2014 byly zaznamenány 3 trestné činy s extremistickým podtextem (v roce 2012 to byly 2 trestné činy).

V roce 2014 opět dochází k nárůstu **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. Z poznatků Policie ČR ale i poznatků získaných členy odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost (jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010) a ze seminářů organizovaných v posledním období k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména internetové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení s dalšími druhy kriminality**. Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina například za celý rok 2013 celkem 212 trestných činů spojených s internetovou kriminalitou (z toho 155 majetkových podvodů) a v roce 2014 to bylo celkem 221 trestných činů, z toho 177 majetkových podvodů. Je všeobecně známé, že jde o vysoce latentní kriminalitu. Nebezpečí nehrozí jen mladým uživatelům internetu, ale i dalším skupinám obyvatel, kteří internet stále častěji používají nebo jsou nuceni internet používat a nemají potřebné informace o hrozbách a potřebné znalosti o bezpečném chování na internetu.

Pachatelé

Ve srovnání s rokem 2013 byl zaznamenán stejný počet pachatelů (stíhaných osob) – 3 747 osob. Největší podíl na celkovém počtu pachatelů mají i nadále **recidivisté**.

V roce 2014 bylo stíháno celkem 1 1971 recidivistů, což je 52,6 % všech pachatelů. Vzrostl i počet pachatelů z řad mladistvých a to z 87 v roce 2013 na 95 v roce 2014. Naopak klesl počet nezletilých pachatelů z 51 na 49.

Podle poznatků Policie ČR se na trestné činnosti v kraji podílí i někteří **obyvatelé sociálně vyloučených lokalit a nepřízpůsobiví obyvatelé**. Sociálně vyloučených lokalit je v Kraji Vysočina podle Zprávy o stavu romské menšiny v kraji z roku 2012 celkem 21. Narůstá i počet tzv. problémových lokalit, tj. lokalit s ubytovny pro obyvatele, kteří hradí poplatky spojené s bydlením ze sociálních dávek (ubytovny pro sociálně slabé). Celkový počet Romů v Kraji Vysočina činí, podle údajů získaných od obcí, asi 2 800. Policie ČR podle svých poznatků nevyklučuje, že může docházet k dalšímu sestěhování Romů a nejen Romů, což může vést k eskalaci problémů v sociálně vyloučených nebo i jiných lokalitách.

Potenciálními pachateli trestné činnosti jsou i obyvatelé bez přístřeší tzv. bezdomovci. Trestná činnost ani přestupky této skupiny obyvatel se samostatně neevidují. Podle údajů Českého statistického úřadu z roku 2013 je v kraji evidováno asi 316 občanů bez přístřeší. V letošním roce nebyl prováděn průzkum počtu obyvatel bez přístřeší

Další skupinou pachatelů jsou **cizinci**. Jejich podíl na celkovém počtu pachatelů činí asi 4 % a jejich počet se mění s počtem cizinců, kteří mají v Kraji Vysočina povolen pobyt. K 31. 12. 2014 žilo v Kraji Vysočina celkem 7 815 cizinců s povoleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem (převážně Vietnamců a Ukrajinců), což je o 14 méně než ve stejném období 2013 (7 829).

Oběti

Počet obětí ve srovnání s rokem 2013 klesl o 67 evidovaných osob (z 680 na 613). Nejčastěji se jedná o oběti majetkových a úvěrových podvodů, podvodů prostřednictvím internetu, oběti domácího násilí, ale i oběti v důsledku trestné činnosti páchané pod vlivem alkoholu a drog. Podle statistik sice nevzrostl počet obětí trestných činů z řad seniorů, ale počet případů, kdy jsou senioři ohroženi (zejména různým podvodným jednáním, které mnozí z nich ani nenahlásí) podle Policie ČR narůstá.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- a) různé typy útoků na seniory (podvody, krádeže, podomní prodej ad.), zejména osaměle žijící seniory
- b) kriminalita páchaná prostřednictvím ICT (informační a komunikační technologie) – podvody páchané prostřednictvím internetu, neoprávněný přístup do počítačového systému, porušování autorských práv ad.
- c) kriminalita páchaná recidivisty a nepřízpůsobivými obyvateli
- d) kriminalita spojená s podvody a úvěrovými podvody
- e) násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem alkoholu – zejména vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, domácí násilí ad..

V předcházejících letech byl považován za jeden z hlavních bezpečnostních problémů stav v sociálně vyloučených lokalitách a podíl obyvatel sociálně vyloučených lokalit na páchání trestné činnosti. V současné době je podle Policie ČR situace taková, že v kraji není

zaznamenaná zvýšená kriminalita v sociálně vyloučených lokalitách ve srovnání s jinými lokalitami a není zaznamenaná ani zvýšená kriminalita obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Dochází k přesunu některých obyvatel sociálně vyloučených lokalit do tzv. problémových lokalit, tj. lokalit s bydlením, které je hrazeno ze sociálních dávek. Krajské ředitelství Policie ČR a odborníci působící v této oblasti doporučují věnovat zvýšenou pozornost zejména výchově dětí a přístupu mladých rodičů obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problémových lokalit k výchově dětí.

Mezi současné bezpečnostní problémy Kraje Vysočina podle Krajského ředitelství policie kraje Vysočina se dále řadí:

- **daňová kriminalita** – řeší specializované útvary Policie ČR a státu, nejsou navrhována preventivní opatření na úrovni kraje
- **toxi kriminalita** – hlavní cíle a opatření vedoucí k řešení problematiky zneužívání návykových látek jsou definovány v rámci strategických dokumentů Kraje Vysočina, jimiž jsou Strategie protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2012 - 2015 a Akční plán realizace Strategie protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2014 – 2015. Z tohoto důvodu nejsou navrhována další opatření.
- **majetková kriminalita** – nebyl sice zaznamenán (až na výjimky) nárůst, ale jde o kriminalitu, při které je způsobována značná škoda (ročně 150 až 200 mil. Kč). Opatření ke snížení (omezení) majetkové kriminality zaměřit na ochranu majetku občanů a na ochranu veřejného majetku.

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

a) ke kriminalitě páchané na seniorech:

- na pravidelných setkáních rady kraje s radou seniorů hodnotit vývoj kriminality páchané na seniorech
- vypracovat projekt na ochranu seniorů, zejména osaměle žijících, a požádat o státní dotaci na jeho realizaci
- podporovat realizaci projektů obcí a neziskových organizací zaměřených na pomoc seniorům před dopady kriminality

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, obecní policie, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2015

b) kriminalita páchaná prostřednictvím ICT:

Celou oblast elektronické bezpečnosti bude i nadále řešit, navrhovat a případně realizovat příslušná opatření odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010. Půjde zejména o:

- práci s cílovou skupinou dětí a mládeže, které nejčastěji přicházejí do styku s ICT a ne vždy si uvědomují dopad svého jednání (vzdělávací projekty, soutěž ad)
- vzdělávání pedagogických pracovníků
- působení na běžné uživatele ICT (rodičovská veřejnost, senioři ad.)
- pomoc drobným a středním podnikatelům
- vzdělávání odborných pracovníků kraje, obcí a příspěvkových organizací.
- podporu projektů obcí a NNO zaměřených na problematiku kybernetické kriminality

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, příspěvkové organizace

Termín: do 31. 12. 2015

c) kriminalita páchaná recidivisty a nepřízpůsobivými obyvateli:

- podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachateli – osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody

- podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů a na práci s mladými rodiči zejména sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2015

d) kriminalita spojená s podvody a úvěrovými podvody

- operativně, zejména prostřednictvím médií, varovat občany před aktivitami spojenými s podvody a úvěrovými podvody
- zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým hrozí zadlužení
- podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.)
- usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Policie ČR, Vysočina Education p.o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2015

e) násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu:

- možnostmi snižování - omezování kriminality páchané pod vlivem alkoholu a drog se bude zabývat odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina. Jejím úkolem bude pravidelně analyzovat trestnou a přestupkovou činnost páchanou pod vlivem alkoholu a drog a navrhnout realizaci příslušných opatření
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu a drog
- podporovat projekty zaměřené na snižování násilné (včetně projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti žáků základních a studentů středních škol) trestné činnosti a trestné a přestupkové činnosti páchané pod vlivem alkoholu.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2015

f) majetková kriminalita

- podporovat realizaci projektů obcí na rozšiřování a obnovu kamerových dohlížecích systémů, fotopastí ad.
- podporovat realizaci projektů obcí na osvětlení míst, kde dochází k majetkové trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů obcí na ochranu obecního nemovitého majetku
- usilovat o zvýšení informovanost občanů o možnostech a způsobech ochrany proti napadení a o možnostech ochrany svého majetku.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2015

4. Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na příslušný rok vychází z Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2013 až 2016 (požadavek byl uplatněn v návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2015) a dále pak z povinného podílu obcí, které o dotaci z rozpočtu kraje požádají.

Návrh finančního zajištění:

- a) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015 vyčlenit v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 1,5 mil. Kč na projekty obcí při povinné spoluúčasti ve výši min. 10 %
- b) na podporu a zvýšení motivace zejména malých obcí k zabezpečení obecního nemovitého majetku vyčlenit v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 0,6 mil. Kč
- c) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015 zejména v oblasti sociální prevence vyčlenit ve Fondu Vysočiny finanční prostředky ve výši 1,5 mil. Kč na aktivity obcí, škol a zejména neziskových organizací působících v oblasti prevence kriminality. Spoluúčast bude stanovena podle pravidel pro poskytování dotací z Fondu Vysočiny.

Dalším zdrojem krytí nákladů na realizaci uvedených opatření budou státní dotace poskytované na základě Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality v roce 2015 vydané Ministerstvem vnitra ČR.

5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality ČR na rok 2015 vydanými Ministerstvem vnitra ČR (hodnocení projektů se dle těchto zásad provádí na úrovni kraje a dle kritérií, které jsou součástí zásad) se k zajištění čerpání dotací ze státního rozpočtu a k čerpání dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

- a) schválení Programu, Zásad pro poskytování dotací z rozpočtu Kraje Vysočina na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015 a Výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí dotací z rozpočtu kraje projednat v orgánech Kraje Vysočina:
  - rada kraje 25. 11. 2014
  - zastupitelstvo kraje 16. 12. 2014
- b) ustavení pracovní skupiny pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci z rozpočtu kraje a ze státního rozpočtu - do 20. 1. 2015
- c) předložení žádostí obcí o státní dotaci – do 31. 1. 2015
- d) předložení žádostí obcí o dotaci z rozpočtu Kraje Vysočina – do 31. 1. 2015
- e) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o dotaci z rozpočtu kraje – do 10. 2. 2015
- f) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o státní dotaci - do 25. 2. 2015
- g) předložení žádosti Kraje Vysočina a žádostí obcí o poskytnutí státní účelové dotace na Ministerstvo vnitra ČR – do 28. 2. 2015
- h) schválení dotací z rozpočtu kraje Zastupitelstvem Kraje Vysočina – do 31. 3. 2015
- i) schválení Zásad pro poskytování dotací na ochranu obecního nemovitého majetku v roce 2015 – do 31. 3. 2015
- j) schválení výzvy k předkládání projektů neziskových organizací v rámci sociální prevence – dle vývoje alokace Fondu Vysočina v roce 2015.